Název:

„Za vaši i naši svobodu“: lekce z minulosti, lekce pro současnost

Anotace:

Lekce pracuje s filmem Pan Nikdo proti Putinovi. Můžete navázat i stejnou jmennou lekcí nebo rovnou filmem, v případě, že nemáte dostatek času.
Lekce žákům na konkrétních příkladech ukáže, jak vypadají znaky autoritářského režimu (kontrola médií, potlačování opozice, „jediná státní pravda“, tresty za jiné názory). Porovnáme komunistické Československo s dnešním Ruskem: začneme krátkou dobovou ukázkou (ministr vnitra František Kincl, duben 1989) a navážeme prací s ověřitelnými zdroji o Chartě 77 i současných formách občanského odporu v Rusku. Cílem není říkat, že „Rusové jsou oběti“. Cílem je pochopit, proč i malá, riziku vystavená a často rozptýlená skupina lidí dokáže ve společnosti dlouhodobě otevírat prostor pro změnu — stejně jako to dělala Charta 77 tehdy a dělají to dnešní ruští občanští aktivisté, ale v případě Ruska i partyzáni.

Cíle:

- **Vysvětlí** základní rysy autoritářského režimu a **uvede příklady** z ČSSR (1980s) a ze současného Ruska (média, potlačování opozice, „jedna státní pravda“ apod.).
- **Porovná** dobový obraz „vnitřního nepřítele“ v projevu ministra vnitra (SNB, 1989) s dnešními narativy o „nepřátelích státu“ v Rusku.
- **Doloží na ověřeném zdroji**, co byla Charta 77 a kolik měla signatářů; pochopí, že **malé hnutí může mít velký dopad**.
- **Rozliší** propagandu od informací: identifikuje jazykové znaky manipulace (eufemismy typu „speciální operace“, zákaz slov)
- **Připodobní** tehdejší a dnešní formy občanského odporu

Klíčová slova:

autoritářský režim; propaganda; cenzura; „jedna státní pravda“; opozice; Charta 77; občanský odpor; občanská kuráž; lidská práva; projekt Osm statečných; dezinformace; eufemismy („speciální vojenská operace“)

Klíčové kompetence:

- **Kompetence k učení** – vyhledává a porovnává informace z různých zdrojů (video, web, pracovní list); ověřuje a shrnuje zjištění vlastními slovy.
- **Kompetence k řešení problémů** – identifikuje znaky režimu v konkrétních situacích, doplňuje chybějící údaje do tabulky,
- **Komunikativní kompetence** – formuluje sdělení aktivity
- **Sociální a personální kompetence** – spolupracuje ve dvojici/skupině, pečuje o bezpečnou diskusi, naslouchá odlišným názorům bez stigmatizace národnosti.
- **Občanské kompetence** – vysvětlí význam lidských práv a odporu; chápe, proč i malé protestní hnutí může mít společenský dopad (paralela Charta 77 ↔ současní ruští aktivisté).
- **Digitální kompetence** – vyhledává a hodnotí online zdroje (např. web o Chartě 77, projekt Osm statečných), uvádí je korektně a kriticky.

Doporučený věk:

13 +

Délka:

1- 2 vyučovací hodiny

Postup:

1) Promítněte:
https://normalizace.dejepis21.cz/prehravac.html?kapitola=14&objekt=14

2) Rozdejte pracovní list jednotlivcům. V příloze najdete pracovní list pro i pro vás, který je vyplněný, nejsou jen jedny správné odpovědi, s tím prosím k reflexi pracovního listu přistupujte.

3) Ať si ve dvojicích žáci porovnají výstupy.

Ověření cíle/ů

Pracovní list obsahuje i ověření cílů.

Vypracoval/a:

Tereza Vodičková